

VIERING 80 JAAR VRIJHEID GESLAAGD

De uitgave van een historische roman, een gedichtenwedstrijd, een vlagbanier op de toren van de Grote Kerk, vrijheidskoeken, een vredeswandeling, een vrijheidslunch en vrijheidsconcert, een kunstproject, lezingen, theatervoorstellingen, een foto-expositie in De Boterhal en in de etalages van de binnenstad. Het is een greep uit de vele activiteiten ter gelegenheid van 80 jaar vrijheid. Met meer dan twintig uitgevoerde projecten en activiteiten, alleen of samen met anderen, kan Comité 40-45 Hoorn terugkijken op een geslaagde viering van 80 jaar vrijheid.

De voorbereidingen voor de lustrumviering begonnen al in 2022. Onder meer met een pleidooi bij het gemeentebestuur om in 2025 een aantal Hoornse verzetslieden met een straatnaam eer te bewijzen. Onze wens is gehonoreerd: op 13 september 2024 stelden burgemeester en wethouders negen straatnamen vast. Hiermee worden in totaal veertien verzetslieden geëerd. In bijna alle projecten is samengewerkt met andere partijen in de stad. Soms waren anderen de initiatiefnemer en had het comité een faciliterende rol. Iedereen kon activiteiten aanmelden voor de digitale activiteitenkalender van het comité.

Dat de activiteiten werden gewaardeerd, blijkt uit de steun van velen, zowel lokaal als provinciaal. In geld of in natura. Zo voorzag vormgever Arwin Rood ons in het lustrumjaar van een nieuw en eigentijds logo. Arwin is lid van onze werkgroep Communicatie en maakt onze belangrijkste communicatiemiddelen op, zoals de dubbeldikke programmaprofolder die in april in een oplage van 6.000 exemplaren is verspreid. Koopmans Drukkerij sponsorde het drukwerk. Met deze nieuwsbrief sluiten we het lustrumjaar af. Enkele projecten krijgen een vervolg.

EDUCATIE BASISONDERWIJS

Veel van onze activiteiten zijn gericht op het onderwijs. Zo kwam er een nieuwe film over de Stille Tocht die we gebruiken in onze gastlessen op scholen. De film is voor iedereen te zien op onze website en op YouTube: [Stille Tocht en Dodenherdenking Hoorn](#).

Voor de scholen die een oorlogsmonument hebben geadopteerd, introduceerden we bij de start van het schooljaar 2024-2025 een [adoptiecertificaat](#) (foto links). Ze kregen een ingelijst certificaat, samen met een foto op A4-formaat van "hun" monument om in school op te hangen. Er zijn nu achttien scholen die een monument hebben geadopteerd.

Alle scholen in de gemeente kregen van het comité 40-45 een gastles aangeboden. Zestien scholen (24 groepen) maakten daarvan gebruik. Daarmee bereikten we ruim zeshonderd leerlingen.

Vereniging Oud Hoorn organiseerde in april vier ochtenden [vertellingen op locatie](#). "Verzetsmensen" vertelden wat daar tijdens de oorlog was gebeurd. Er deden 361 leerlingen mee. Op de foto rechtsboven vertelt piloot Arthur Brown hoe hij na de crash aan de Duitsers wist te ontsnappen.

Aan de Gedichtenwedstrijd 80 jaar vrijheid die het comité organiseerde voor leerlingen in de bovenbouw deden zo'n tweehonderd kinderen mee. In de jury zaten onder andere de twee kinderburgemeesters en oud-kinderstadsdichter Mara Telkamp. Tijdens een spannende bijeenkomst in het stadhuis maakte juryvoorzitter en wethouder Onderwijs René Assendelft de winnaars bekend. De winnaars verdienden met hun inzending een groepsuitje of -traktatie. De winnares van de eerste prijs mocht haar gedicht voorlezen tijdens de Dodenherdenking op 4 mei. De prijzen werden gesponsord door Sam City, V.d. Berg's IJssalon en Cinema Perdu.

De Blauwe Schuit en het Westfries Archief hadden een gezamenlijk aanbod: een voorstelling in schouwburg Het Park, Na Rosa, en een [rondleiding door het archief](#). Daarna mochten leerlingen zelf een propagandaposter maken. Hiervoor meldden zich 281 leerlingen.

In totaal hebben zo'n 1.450 leerlingen aan een of meer activiteiten rond 80 jaar vrijheid meegedaan.

VOORTGEZET ONDERWIJS EN 80 JAAR VRIJHEID

Speciaal gericht op de hoogste klassen van het voortgezet onderwijs is de uitgave van een historische roman over een waargebeurd Hoorns oorlogsverhaal: *De zwarte bruid - De twee bruiloften van Elsje en Leo*.

Mede dankzij financiële steun van zeven partijen hebben alle eindexamenkandidaten in het VO in Hoorn en Den Helder (ruim 2.000) dit boek cadeau gekregen. Omdat een belangrijk deel van het verhaal zich in Den Helder afspeelt, is ook deze gemeente aangehaakt.

De zwarte bruid (268 pagina's) blijkt in de praktijk een grote doelgroep aan te spreken. Ook veel volwassenen en ouderen schaften het boek aan.

De financiële steun en de goede verkoop van het boek maakten het mogelijk om het boek ook te schenken aan de bibliotheken en mediatheken in Noord-Holland Noord en aan klanten van de voedselbanken in Hoorn en Den Helder. De oplage was 4.800. Er zijn nog slechts enkele exemplaren over. De zwarte bruid is nu ook als e-book verkrijgbaar. Inmiddels hebben enkele scholen voor voortgezet onderwijs in Hoorn het boek ook goedgekeurd voor de leeslijst van Nederlandse boeken.

[Zie ook: Historische roman - Oorlog in Hoorn](#)

KUNSTEXPOSITIE OSG EN FOTO-EXPOSITIE HOORN BEZET & BEVRIJD

Voor het vak burgerschapsvorming maakten leerlingen uit de bovenbouw van OSG West-Friesland een kunsttentoonstelling. In *Vrijheid – 80 jaar na de bevrijding* exposeerden leerlingen van OSG West-Friesland kunst rond het thema vrijheid. Op uitnodiging van Comité 40-45 Hoorn verkenden de leerlingen het thema vrijheid door de ogen van jongeren van nu. Het resultaat werd twee weken lang tentoongesteld in De Boterhal. De tentoonstelling (14 tot en met 27 april) trok ruim 350 bezoekers.

Aansluitend volgde van 29 april tot en met 11 mei de expositie *Hoorn Bezet & Bevrijd*. De expositie had dit keer vooral de viering van de bevrijding als thema. Er waren niet alleen foto's in De Boterhal te zien, maar ook in zo'n 35 etalages in de binnenstad. In totaal zijn 77 fotopanelen in het winkelgebied geplaatst.

Dat waren met name foto's van de bevrijdingsfeesten die zich in augustus 1945 vooral in de binnenstad afspeelden.

Naast de foto's van de bevrijdingsfeesten van oorlogsfotograaf J.D. Osinga, waren er twee mini-exposities. Zo was er de fotoreportage te zien van de tweede bruiloft van verzetsheld Leo Trap met zijn Joodse vrouw Elsje Beek. Daarnaast waren er foto's van de terugkeer van verzetsvrouw Aaf Dell uit kamp Ravensbrück.

De tentoonstelling Hoorn Bezet & Bevrijd in De Boterhal trok 968 bezoekers.

VREESDUIF TABOR D'AMPTTE

De gehele onderbouw van Tabor d'Ampte werkte maandenlang aan een project over de Tweede Wereldoorlog en 80 jaar vrijheid. Het project werd afgesloten met een driedaags evenement, waarbij op het schoolplein een compleet legerkamp werd opgezet.

De school ging hiervoor een samenwerking aan met het Oorlogsmuseum in Medemblik. Onderdeel van het programma was onder meer een tocht langs enkele oorlogsmonumenten met een originele legertruck.

Het project werd afgesloten met de onthulling van een lichtelement met een vredesduif. Dit is een toevoeging bij het grote monument over vrede op het schoolplein.

NIEUWE EN OPGEKNAPTE MONUMENTEN

In de aanloop naar 5 mei werden op 7 maart en 6 april twee nieuwe monumenten onthuld en werd een monument opgeknapt. Met de onthulling van *struikelstenen voor twee vermoorde verzetsmensen* - Abraham van den Berge en Wim Pommerel - zijn voor het eerst ook verzetsmensen geëerd. De steen voor Abraham van den Berge ligt in de stoep voor Tweeboomlaan 74 en werd onthuld door een leerling van adoptieschool De Tandem (foto rechts). De struikelsteen voor Wim Pommerel ligt op de Geldelozenweg 49 (foto links).

Veel aandacht kwam er voor de steen toen premier Dick Schoof tijdens de Nationale Herdenking over zijn opa vertelde: verzetsman Wim Pommerel werd door de Duitsers gefusilleerd.

Jan Reek Natuursteen zorgde ervoor dat het *graf van de verzetsvrouwen Aaf Dell en Dieuw van Vliet* er weer als nieuw

bij ligt. De steen werd iets opgehoogd en de belettering is vernieuwd (foto uiterst rechts). Comité 40-45 Hoorn zorgde voor nieuwe beplanting rond het graf en legde op 19 april (sterfdag Aaf Dell) in aanwezigheid van wethouder René Assendelft bloemen.

PUBLICITEIT

Met een persgesprek, tien persberichten, een speciaal programmaboekje van twaalf pagina's, advertenties, posters, een speciale pagina op de website en meer dan tachtig posts op de sociale media heeft het comité veel aandacht in de media gekregen. Met name de historische roman en de reusachtige vlagbanier op de toren van de Grote Kerk kregen veel publiciteit, ook landelijk. Het leverde dertig publicaties op en NH Nieuws besteedde vijf keer aandacht aan de projecten van het comité. NS Dagje Uit tippte onze speurtocht als leuke gezinsactiviteit voor 5 mei.

EEN VLAGBANIER OP DE TOREN VAN DE GROTE KERK

Vanaf 26 april tot en met 28 juli hing aan de toren van de Grote Kerk een reusachtig vlagbanier, mede mogelijk gemaakt door een subsidie van de gemeente Hoorn.

De vlagbanier bleek een echte blikvanger.

Vanwege de grote windbelasting en de kwetsbaarheid van de toren (een gemeentelijk monument) was de vlag van zo'n 10 x 5 meter op een speciaal frame gespannen.

De vlag kan meerdere jaren mee en kan ook bij andere evenementen worden gebruikt.

VRIJHEIDSLUNCH 5 MEI

Na de *Stille Tocht* en *Dodenherdenking* op 4 mei, die werd bijgewoond door honderden belangstellenden, volgde een volle bevrijdingsdag. Deze dag begon om 10.00 uur in de Noorderkerk, belangeloos ter beschikking gesteld door Stichting Noorderkerk Hoorn. Onder muzikale begeleiding van leerlingen en docenten van muziekschool Boedijn verzamelden zich hier zo'n 140 gasten voor koffie met de speciale vrijheidskoek, muziek, dans, gesprekken en een lunch.

De deelnemers gingen met elkaar in gesprek over de vraag of zijzelf onvrijheid ervaren of die in hun omgeving zien. Dat leidde vanwege de gemengde samenstelling van de tafelgasten - van

alle leeftijden, geaardheid, nationaliteiten, huidskleur en gezindten - tot intense gesprekken en bijzondere ontmoetingen.

Een crew van leden van de twee Rotaryclubs in Hoorn ondersteunde het comité zowel in de voorbereidingen als op de dag zelf met veel enthousiasme. Oud-Michelinsterrenkok Constant Fonk verzorgde de speciale vrijheidssoup. Sneltekenares Suus van den Akker legde het resultaat van de gesprekken vast. De tekening is na afloop aangeboden aan burgemeester Jan Nieuwenburg, die de bijeenkomst opende.

OPEN JOODSE HUIZEN EN TRUUS

Voor de tiende keer organiseerde Comité 40-45 Hoorn [Open Joodse Huizen](#) | [Huizen van Verzet](#). Dit jaar op 30 april met zestien vertellingen op twaalf verschillende locaties. Voor het eerst waren er vanwege het lustrum ook twee avondvertellingen. De lustrumeditie trok circa 450 bezoekers. Voorafgaand aan het interview met Martin Menger, zoon van verzetsvrouw Truus Menger-Oversteegen, kregen de aanwezigen een voorproefje van de [dansvoorstelling TRUUS](#), een initiatief van De Dansonderneming en choreografe Nanska van de Laar. De volledige voorstelling was twee maal op 4 mei te zien. Tijdens de vrijheidslunch op 5 mei kregen de 160 aanwezigen in de Noorderkerk de hoogtepunten te zien uit deze ontroerende voorstelling. TRUUS is in totaal door meer dan driehonderd belangstellenden bekeken.

En verder...

- bakten drie Hoornse bakkers (Bakkerij Otten, de Bakker van Hoorn en bakkerij Smit&Kuyper) honderden [vrijheidskoeken](#).
- trok de lezing [In de ban van goed en fout](#) van de historicus Onno Blom, georganiseerd door Vereniging Oud Hoorn, circa 70 bezoekers en liepen 337 wandelaars mee met de [Vrede en Vrijheidswandeling](#) op 4 mei, eveneens een initiatief van Oud Hoorn.
- maakten 140 belangstellenden op 5 mei een [ritje in een originele WO2-legertruck](#), een idee van Ondernemers Stad Hoorn (OSH).

Aan het begin van het lustrumjaar kreeg het comité uit handen van burgemeester Jan Nieuwenburg een [Eenhoornzegel van de gemeente Hoorn](#). De zegel heeft een waarde van 2.000 euro. De uitreiking vond plaats tijdens een bestuursvergadering bij Flexi kantoorinrichting, een van de sponsors van het comité. Met de Eenhoornzegel wilde het gemeentebestuur zijn waardering uitspreken voor wat het comité allemaal doet. De burgemeester noemde de jaarlijkse Dodenherdenking een waardevolle activiteit. Maar ook de vele andere activiteiten worden gewaardeerd. Zoals de gastlessen op scholen, het 4-mei concert, de jaarlijkse fototentoonstelling en Open Joodse Huizen | Huizen van verzet. En daar kwamen in het jaar dat Nederland 80 jaar bevrijding viert een aantal extra activiteiten bij. De burgemeester sprak zijn bewondering uit voor de manier waarop het comité voor continuïteit zorgt en zijn schouders onder het vele werk zet. Voorzitter Gerard Braas zei in zijn dankwoord dat de extra bijdrage van de gemeente meer dan van pas kwam om de activiteiten ter gelegenheid van 80 jaar vrijheid te financieren.

APP OORLOG IN HOORN

Met een andere techniek is de [app Oorlog in Hoorn](#) weer helemaal up to date. De teksten voor de speurtocht en de wandeling zijn vernieuwd. Met hulp van een mobiele telefoon kunnen kinderen tussen 10 en 14 jaar een [speurtocht](#) doen, waarbij ze veel leren over het verzet in Hoorn. Door na het lezen van de teksten en het bekijken van monumenten vragen te beantwoorden, kunnen de kinderen een code kraken. Daarmee komen de

ouders van de 12-jarige tweeling Anna en Freek vrij. Zij zitten in het verzet en zijn door de Duitsers opgepakt. De speurtocht is niet alleen leuk voor scholen, maar ook als familie-uitje. De speurtocht is in korte tijd al meer dan 450 keer gedownload. (Zie [oorloginhoorn.nl](#))

Vanaf oktober 2025 is ook de geheel vernieuwde [Wandeltocht langs Hoornse oorlogsmonumenten](#) in

de app te downloaden. De wandeling is ongeveer 4 kilometer en voert langs zestien monumenten. Gebruikers hebben de keuze om de teksten te lezen en/of ze te beluisteren. Deze wandeling is ook in het Engels te lezen en/of te horen. De wandeling kan eventueel uitgebreid worden met een bezoek aan de Engelse graven op de Algemene Begraafplaats Het Keern.

Een spetterend begin en een knaller als afsluiting. Daar tussenin een werveling van muziek, poëzie en relevante beelden. Het vrijheidsconcert op 5 mei in de Oosterkerk door Koninklijke Zangvereniging Sappho met de nieuwe, speciale vrijheidscompositie *Liberté* van dirigent en componist Wouter Hakhoff leverde een staande ovatie op. Het enthousiasme en het plezier van muziek maken spatten ervan af. Het publiek was al even enthousiast. Fantastisch, geweldig, indrukwekkend, waren veelgehoorde opmerkingen na afloop. Hoorns oudste zangvereniging verzorgde kort na de bevrijding, op 29 juli 1945, onder leiding van toenmalig dirigent en componist Gerard Boedijn een vrijheidsconcert. Boedijn schreef daarvoor een speciale vrijheidscompositie op een gedicht van de Vlaamse dichter Hendric Isaac.

Tachtig jaar later deed zijn opvolger Wouter Hakhoff, het dik over. Hij zette maar liefst acht gedichten op muziek. Gedichten uit verschillende tijden en landen en in verschillende talen. Ze belichtten het thema vrijheid van alle kanten, net als de poëzie tijdens dit concert. Die kwam van stadsdichter Levi Noë, van de Syrische Yara Yahida en van de Oekraïense Vera Magdich. Zij legden met hun persoonlijke gedichten de link met de actualiteit.

Zangvereniging Sappho en het Hoorns Harmonieorkest werden tijdens dit concert ondersteund door soliste Marinet Koeman, organist Mark Heerink, slagwerker Glenn Libaut en het Pavadita String Orkest.

Vijf keer op en rond 4 en 5 was in schouwburg Het Park de voorstelling *Parachutes in de polder* te zien. Deze theatervoorstelling van Stichting Uit de Klei speelt zich af op het West-Friese platteland en gaat over het laatste oorlogsjaar. De geallieerden dropten vanuit de lucht op geheime droppingvelden wapens, springstof en andere benodigdheden voor het verzet. Begeleid door een professioneel ensemble werkten meer dan vijftig talentvolle Westfriese amateurspelers, -zangers en -dancers mee aan deze voorstelling. Vijf keer speelden ze voor een uitverkocht huis: 4.500 bezoekers zagen de voorstelling.

TEN SLOTTE

- organiseerde Talenttheater Hoorn in augustus een *summerschoolproject* over vrijheid. Dertien leerlingen maakten in 5 dagen tijd een complete voorstelling over vrijheid toen en nu. Circa 80 belangstellenden bezochten op 23 augustus de voorstelling met muziek, dans en gesproken woord.
- heeft een delegatie van Comité 40-45 Hoorn in de Commissie voor de Beelden Kunst Hoorn en aan de politiek zijn ideeën gepresenteerd voor een *kunstwerk* in de nieuwe verzetsliedenwijk. Daarmee krijgen alle verzetsmannen en -vrouwen uit de gemeente de eer die ze verdienen. Het plan wordt gesteund door Vereniging Oud Hoorn en is positief ontvangen in de commissie.